

CONFIDENTIEEL

RAPPORT 80/1

OVER DE PERIODE 1 JANUARI - 29 FEBRUARI 1980

INHOUDSOPGAVE

ALGEMENE TOESTAND BINNENLAND

BLZ. 1 t/m 8

- Inleiding
- Invloed Russische inval Afghanistan
- Invloed Vietnamese agressie
- Indonesische-Chinese betrekkingen
- Staats- en Defensiebudget 1980/1981
- Ontwikkeling politieke leven
- Houding krijgsmacht t.o.v. ontwikkelingen
- Corruptie

KORTE BERICHTEN

BLZ. 8 t/m 11

- De Minister van Defensie
- De Indonesische marine
- Oost-Timor
- Politieke gevangenen
- De doodstraf
- De Garuda-staking
- De Nederlandse korvetten
- De nieuwe Indonesische Ambassadeur Den Haag

110. ALGEMENE TOESTAND BINNENLAND1. Inleiding

Terwijl de Russische inval in Afghanistan de Indonesische bezorgdheid voor de Vietnamese en Iraanse ontwikkelingen deelde, stonden wat betreft het binnenlandse gebeuren het staatsbudget voor 1980/1981 en de vooruitzichten voor de tachtiger jaren in het licht van de belangstelling.

Een van de meest besproken vooruitzichten voor de tachtiger jaren is de ontwikkeling van het politieke leven en de kansen voor een meer open, democratischer, rechtvaardiger, verantwoordelijker en schonere regering.

In dit verband kunnen worden genoemd het wetsontwerp ter aanvulling en ter verbetering van de bestaande wet op de verkiezingen, de toenemende activiteit in het parlement en van de parlementsleden, de reacties van de pers, vooraanstaande critici en studenten, de vraag hoe de militairen, die nog altijd een belangrijke rol spelen, hier tegenoverstaan en tenslotte de nieuwe onthullingen in de Pertamina-affaire die nieuwe hoop voor een nieuwe impuls in de strijd tegen de corruptie doet opleven.

2. Alhoewel gering in aantal, was de Russische inval in Afghanistan aanleiding voor jeugdige demonstranten uit studentenkringen, jeugdorganisaties, of van Islamitische huize te demonstreren voor de Russische Ambassade in Jakarta en Consulaten in Medan en Surabaya. Zoals bekend is het demonstreren verboden en het was dan ook in lange tijd niet voorgekomen. Vroeger tijdens de "Orde Lama" zou zoiets ongetwijfeld tot hysterische massabetogingen hebben geleid met mogelijk de vernieling van de Ambassade of het Consulaat. Nu hielden de veiligheidsautoriteiten de zaak goed in de hand en werden enkele demonstranten voor een verhoor meegenomen. Er vonden echter geen arrestaties plaats. De Russische Ambassadeur maakte zich zeer onpopulair door een paar ondoordachte uitspraken waartoe hij zich zou hebben laten verleiden en de Indonesische regering laakte de Russische inmenging zowel in de Verenigde Naties als bij monde van Vice-President Adam Malik. Te bezien valt of een mogelijk uit de Afghaanse crisis ontstaan idee van een "Asean Pacific Basin Community" waarin Japan, de Verenigde Staten, Australië en China een nauwere binding zouden willen aangaan met de ASEAN-landen, gerealiseerd zal worden.
3. De voortgezette Vietnamese agressie in Cambodja en het geschil tussen Indonesië en Vietnam inzake de begrenzing van de zeebodem in de Zuid-Chinese Zee is aanleiding voor de Minister van Defensie, tevens opperbevelhebber van de krijgsmacht Generaal Jusuf, om voorbereidingen te treffen voor de grootste gecombineerde militaire oefening die Indonesië zeker tijdens de "Orde Baru" (1965-nu) heeft gehouden. Meer dan 30.000 militairen behorende tot 30 bataljons, de marine, luchtmacht en politie worden hierbij ingezet. Daarnaast zullen een studentenregiment, civiele

verdedigingsselementen en het volk worden ingeschakeld. De Natuna eilanden, een strategisch grondstoffengebied met olievelden, gaan hierbij een rol spelen. Tegenover een parlementaire commissie verklaarde Generaal Jusuf deze oefening met te stellen dat het niet onmogelijk is dat Indonesië ooit in de toekomst in de Zuid-Chinese Zee, die de noordelijke toegangsweg tot de Indonesische archipel vormt, voor zijn bestaan zou moeten vechten. Intussen werd van de zijde van Vietnam gezegd dat zij geen gewapend conflict over dit geschil wensen. Besprekingen over het geschil vonden reeds in 1978 en 1979 plaats en brachten geen oplossing. Vietnam eist nu dat zolang er geen oplossing is, Indonesië geen concessies in het betwiste gebied doet aan buitenlandse oliemaatschappijen voor het verrichten van boringen. En dit heeft Indonesië nu wel gedaan.

4. De ontwikkelingen in Afghanistan en Vietnam waren weer aanleiding tot het ter sprake brengen van een herstel van de Indonesische-Chinese betrekkingen. President Soeharto zinspeelde hier zelfs op tijdens een afscheidsgesprek met de Duitse Ambassadeur in Jakarta, die nu Ambassadeur in Peking wordt. Eraan herinnerd wordt dat over het herstel van die betrekkingen al vele jaren wordt gesproken en dat men hier te lande nog altijd als voorwaarde stelt dat de Chinese anti-Indonesische propaganda moet ophouden en dat bovendien de re-registratie van de Chinezen in Indonesië en de oplossing van het nationaliteitsvraagstuk moet zijn geregeld alvorens herstel mogelijk is.
5. Het door President Soeharto gepresenteerde staatsbudget voor het fiscale jaar 1980/1981 gaf een verhoging te zien van 50% vergeleken met het vorige fiscale jaar. Opvallend was, gezien vorige jaren, de wijze waarop de President zichzelf aan het parlement presenteerde. Ditmaal niet in eenstemmig onopvallend donker pak met het traditionele zwarte nationale hoofddeksel ("pitji"), maar in een goed gesneden modern grijs pak en zonder de "pitji", waardoor een wat "hippe" haardracht - het krullend haar van achter langer dan gewoonlijk en geprononceerde grijze bakkebaarden - des te meer opviel. Dit was ook Indonesiërs opgevallen, waarvan sommigen zich lieten ontvallen dat deze President beter en waardiger voor de dag kwam dan de vorige of andere nationale figuren. Het was ook de eerste maal dat de President tijdens de lange voordracht op een bescheiden wijze lachte en wel toen hij onder algemeen bijval bekend maakte dat de salarissen van de burger- en militaire ambtenaren met gemiddeld 50% omhoog gingen, te weten: 60% voor de lagere-, 50% voor de middelbare- en 40% voor de hogere ambtenaren. Voor de krijgsmacht betekende dit 60% voor soldaten en korporaals, 50% voor de onderofficieren en 40% voor de officieren. Hierdoor werd de verhouding

van de hogere tot de lagere salarissen ook wat minder. Ontving bijvoorbeeld de laagste burgerambtenaar voordien 13.600,— rupiah's per maand en de hoogste 130.000,— rupiah's, dit werd nu respectievelijk 21.700,— rupiah's en 190.000,— rupiah's, waardoor de verhouding 1:8½ in plaats van 1:10 werd.

Het totale defensiebudget voor het fiscale jaar 1980/1981 werd meer dan verdubbeld in vergelijking met het afgelopen jaar en bedraagt in Nederlands geld omgerekend ruim 4 miljard gulden, d.w.z. 12.8% van het staatsbudget.

Van de 4 miljard gulden is ongeveer 3 miljard bestemd voor het zogenaamde routine budget dat min of meer met exploitatie kan worden vergeleken en hiervan zijn ongeveer 80% personeelskosten. Ongeveer 800 miljoen gulden is bestemd voor het zogenaamde ontwikkelingsbudget dat min of meer als investering kan worden aangemerkt.

Van deze 800 miljoen gulden is ongeveer 120 miljoen gulden bestemd voor de in Nederland gebouwde korvetten en "cash items" voor de andere in aanbouw zijnde schepen (2 Duitse onderzeeboten, 4 Zuidkoreaanse patrouilleboten en 1 Joegoslafaars opleidingsschip) en 200 miljoen gulden voor nieuwe legeringsplaatsen voor een vijftigtal bataljons. Ongeveer 400 miljoen gulden is technische hulp uit het buitenland ("grants" en "arms sales").

Overigens zijn voor de militairen behalve de reeds genoemde salarisverhogingen ook de maaltijdtoelagen verhoogd.

De Minister van Defensie, Generaal Jusuf, gaf voor de besteding van het defensiebudget vier prioriteiten, t.w.:

1. verbetering van de levensomstandigheden van de soldaat;
 2. verbetering en completering van de uitrusting;
 3. verbetering van de opleiding en oefening;
 4. de "research" en ontwikkeling (hieronder valt onder meer verhoging van de militaire productie van de Pindad = Perindustrian Angkatan Darat, voorheen 1923-1942 de artillerie inrichtingen Bandung).
6. Ongetwijfeld onder invloed van de in 1982 te houden algemene verkiezingen, waarvan men hoopt dat deze vrijer, directer, geheimer en eerlijker zullen zijn en die dan een werkelijke test moeten worden voor de twee politieke partijen PPP en PDI en de functionele groepering Golkar, is er een duidelijke opleving van het politieke en parlementaire gebeuren te bespeuren, terwijl ook de parlementsleden meer van zich laten horen.

Vooraanstaande Indonesiërs die zich buiten de politieke partijen en de Golkar hadden gehouden en daarom ook niet in aanmerking waren gekomen voor een zetel in het parlement, gaan dit parlement nu serieuzer nemen. Zesentwintig van deze vooraanstaande Indonesiërs richtten zich onlangs schriftelijk tot de regering en het parlement. Zij vroegen onder meer

- 4 -

om een degelijke beschouwing van de Wet op de Algemene Verkiezingen aangezien zij zulks van het grootste belang achtten voor het bereiken van de idealen welke door de Nieuwe Orde waren gesteld.

Reeds in mijn vorig verslag MR nr. 79/2 werd melding gemaakt van de stichting voor de ontwikkeling van het begrip omtrent en het besef van de konstitutie van 1945, waarvan onder meer de generaals Ali Sadikin en Hoengeng en de heren Sunario, Nazir en Mochtar Loebis deel uitmaken en die een regelmatig contact met het parlement onderhoudt. Enkele van deze leden, zoals Ali Sadikin en Hoengeng, hebben te kennen gegeven dat zij zich in de toekomst verkiesbaar zullen stellen voor het nieuwe parlement, alhoewel zij nog niet hebben gezegd voor welke politieke partij. Vermoed wordt dat zij zich op de PDI-lijst zullen laten plaatsen, wat deze partij zeker ten goede zal komen en stemmenwinst zal opleveren.

Ook de parlamentsleden zelf ontwikkelen meer activiteit. Zowel leden van de zogenaamde regeringspartij Golkar als van de PDI en PPP schreven brieven aan de President waarin zij problemen aan de orde stelden als het economische beleid, toezicht op de nationale ontwikkeling, de moeilijkheden rond de nationale luchtvaartmaatschappij Garuda, verantwoording van het Pertamina-beleid en in verband daarmee ook het beleid bij soortgelijke staatsbedrijven als PLN, PELNI, Jakarta Lloyd etc., waar malversaties en corruptie zoals deze zich hadden voorgedaan bij Pertamina worden vermoed. Binnen het parlement begint men zich af te vragen hoe het mogelijk is dat functionarissen en ambtenaren bij invoerrechten en accijnzen, belastingen, het boswezen, telecommunicatie, verbindingen, publieke werken, het mijnwezen, bankwezen etc. zulk een luxueus leven kunnen leiden; van hun salaris kan dit immers toch niet. Deze parlamentsleden vinden dat controle-apparaten als de algemene rekenkamer, het parlement en ook de zogenaamde OPSTIB (Operatie Orde) corruptie en malversaties onmogelijk moeten maken.

In de afgelopen maand februari kregen op het politieke front de reeds in het vorig verslag (MR nr. 79/2) genoemde problemen van de PPP/PDI-interpellatie omtrent de NKK (normalisatie van het campus leven) en BKK (coördinerend lichaam voor studentenzaken) besluiten van de Minister van Onderwijs en Cultuur en het wetsontwerp ter verbetering van de bestaande Wet op de Algemene Verkiezingen zijn beslag.

Het interpellatieverzoek werd, zoals in mijn MR nr. 79/2 reeds voorspeld, in het parlement met 279 stemmen tegen en 101 (PPP en PDI) vóór verworpen. Dit was de eerste maal in de moderne politieke geschiedenis van het parlement dat van stemming gebruik werd gemaakt.

Het wetsontwerp ter verbetering van de bestaande Wet op de Algemene Verkiezingen werd na moeizaam overleg op de laatste

- 5 -

dag van februari door het parlement geratificeerd. Hierbij deed zich het opmerkelijke feit voor dat van de PPP-fractie de NU-vleugel (+ 60 parlementsleden) bij de ratificatie verstek lieten gaan. De reden die hiervoor werd opgegeven was dat een voorstel van de PPP om bij de organisatie en het toezicht van de algemene verkiezingen op het hoogste tot en met het laagste (lokale) niveau de partijen te betrekken werd verworpen, terwijl een tweede voorstel om van de 460 leden van het parlement in plaats van 360 te kiezen en 100 door de President aan te wijzen leden nu 385 te kiezen en 75 door de President aan te wijzen leden te maken door tijdgebrek niet in beschouwing genomen. Aanleiding tot het vermoeden dat behalve bij de PDI nu ook bij de PPP niet alles "koek en ei" is.

Uiteraard lieten ook de studenten en de pers van zich horen.

De studenten hadden bijzondere belangstelling voor het reeds eerder genoemde interpellatieverzoek omtrent de NKK- en BKK-besluiten van de Minister Daoud Jusuf. De debatten en de procedure in het parlement werden door duizenden studenten gevolgd en de verwerping van het verzoek door de Golkar- en ABRI-fracties hadden natuurlijk niet hun instemming. Zij trachtten daarna de President te spreken te krijgen, hetgeen niet gelukte. Even leek het op een der hoofdwegen van Jakarta tot een botsing met de politie te komen, doch een gelukkig goed afgelopen ongeluk met een helikopter van de politie die op de weg neerviel zorgde voor een rustig verloop. Overigens hadden de veiligheidsautoriteiten ook bij deze studentenmanifestaties de zaak goed in handen. De studenten gaven daarna een proclamatie uit waarin zij vijf eisen aan de regering stelden, t.w.:

1. de regering dient de 1945-constitutie en de pancasila principes uit te voeren;
2. de regering dient maatregelen te nemen tegen alle mistoestanden in de staatsapparatuur;
3. de bestaande sociale onrust dient te worden beëindigd;
4. de vrijheid binnen de campus dient te worden hersteld;
5. de President dient Minister Daoud Jusuf te ontslaan.

Het ziet ernaar uit dat met de verwerping van het interpellatieverzoek door het parlement de regering nog niet van de studenten af is en zich nog verdere moeilijkheden zullen voordoen.

De vrijmoedigheid van de pers is weer in belangrijke mate toegenomen waarvan getuige de vele politieke artikelen die in de kranten verschijnen. De vraag is hoever bijvoorbeeld het oppositionele dagblad Merdeka hiermee kan gaan.

7. Hoe staat nu de krijgsmacht en vooral het leger tegenover al deze ontwikkelingen. Op de eerste plaats was daar de opmerkelijke uitspraak van de Minister van Defensie, Generaal Jusuf, dat de krijgsmacht boven de politieke partijen staat en van het volk is, waaruit de conclusie werd getrokken dat de krijgsmacht dus ook van de PPP en de PDI is. Dit is wel een ander geluid dan tijdens de verkiezingen in 1977, toen de toenmalige Minister van Defensie, Generaal Panggabean, zeide dat de krijgsmacht Golkar was en bij de stembusuitslag met een ruime overwinning van de Golkar uitriep "wij hebben gewonnen". Persoonlijk heb ik van nabij zowel de verkiezingen in 1972 als in 1977 kunnen meemaken en er is geen enkele twijfel dat de krijgsmacht niet partijdig was, de Golkar kreeg alle medewerking en steun en de andere partijen werden moeilijkheden in de weg gelegd. Vice-President Adam Malik gelooft in Generaal Jusuf, want hij voorspelde onlangs dat de verkiezingen in 1982 een ander beeld te zien zullen geven met als voornaamste reden dat de krijgsmacht zich niet partijdig zal opstellen. Bovendien zou volgens Adam Malik de samenleving meer onderscheidingsvermogen hebben gekregen en dus beter weten op wie zij hun stem moet uitbrengen. Echter kan niet over het hoofd worden gezien de enorme populariteit die de Minister van Defensie, Generaal Jusuf, bij zijn vele bezoeken aan alle delen van Indonesië krijgt. Overal spreekt hij het volk in grote getale toe, brengt hen een boodschap van de President over en verklaart de goede bedoelingen en het streven van de regering. En hij laat het niet alleen bij woorden. Generaal Jusuf is deel van deze regering en zijn populariteit kan alleen maar gunstig zijn voor de regeringspartij en dat is de Golkar. Op de tweede plaats verklaarde de plaatsvervangend opperbevelhebber van de krijgsmacht, Admiraal Sudomo, dat gepensioneerde militairen lid mogen worden van de partij hunner keuze, dus ook van de PPP en PDI. Het valt te bezien hoeveel gepensioneerde krijgsmachtsleden daarvan gebruik zullen maken. In herinnering wordt gebracht dat de krijgsmachtsleden niet deelnemen aan de verkiezing omdat zij hun eigen ABRI-fractie in het parlement hebben (75 van de 460 zetels). Het valt niet te ontkennen dat deze ABRI-fractie grote affiniteit heeft met de zogenaamde regeringspartij Golkar. De PPP wordt veelal als te extreem door de ABRI-fractie gevonden, terwijl de PDI te verdeeld is om enig gewicht in de schaal te kunnen leggen. Mogelijk dat dit kan veranderen indien door het toetreden tot de laatstgenoemde partij van de reeds eerder genoemde generaal Ali Sadikin en de voormalige integere politie chef generaal Hoegeng een eenheid kan worden gesmeed.

- 7 -

8. De strijd tegen de corruptie kreeg een nieuwe impuls door de publiciteit dat een proces in Singapore verkreeg, een proces dat wordt gevoerd door de vierde vrouw van wijlen Haji Thahir, voormalig "general-assistent" van Pertamina's president-directeur lt. generaal Ibnu Sutowo, twee kinderen van de eerste vrouw en Pertamina, met als inzet tenminste 35 miljoen US-dollar die naar zeggen door corruptie zijn verkregen door gecemede wijlen Haji Thahir. De vierde vrouw zou overigens reeds 45 miljoen US-dollar van Haji Thahir in bezit hebben genomen.

In dit verslag werd reeds eerder melding gemaakt van brieven die door parlamentsleden werden gericht aan de President, onder meer met betrekking tot corruptie. In dit verband werd door zeven leden van de z.g. regeringspartij Golkar een brief aan President Soeharto verzonden waarin vijf vragen werden gesteld, t.w.:

1. zijn er soortgelijke gevallen bekend zoals het Haji Thahir schandaal;
2. hoe zit het met het onderzoek naar het beleid van de voormalige president-directeur van Pertamina lt. generaal Ibnu Sutowo, is er reeds een conclusie en welke is dat;
3. is het Thahir schandaal niet het gevolg van te weinig controle;
4. hoe zit het met de schulden en bezittingen van Pertamina;
5. welke maatregelen nam de regering om soortgelijke malversaties bij Pertamina en andere staatsbedrijven te voorkomen.

De voorzitter van een parlementaire commissie vroeg zich eveneens af of corruptie bij andere staatsbedrijven werd bedreven en de voorzitter van het parlement vond dat vooreens en altijd moest worden uitgevonden of de voormalige president-directeur van Pertamina, lt. generaal Ibnu Sutowo, nu een held of een corrupteur was. Het hoofd van de Kopkamtib, Admiraal Sudomo, verklaarde dat het aan geen enkel staatsapparaat is toegestaan om commissies te ontvangen - indien deze worden gegeven dienen zij terug te vloeien in de staatskas - en geen enkele regeringsfunctionaris mag wat voor een geschenk dan ookaanvaarden. Hier zou zeker in het verleden vaak tegen zijn gezondigd.

Na meer dan twee jaar OPSTIB waarbij vele kleine en een enkele grote corrupteur werd aangepakt, zou men zich nu kunnen afvragen of de tijd is aangebroken dat "de grote vissen" zullen worden gevangen. Nogeens moge worden herinnerd aan een gesprek dat ik zeven jaar geleden had met de toenmalige militaire secretaris van de President Tjokropranolo, nu Gouverneur van Jakarta, waarin hij mij de strijd tegen de drie grote vijanden van de Republiek verklaarde. Deze vijanden waren de communisten, de Sukarnoïsten en de corrupteurs en de strijd werd in drie fasen gevoerd die in elkaar overvloeiden.

- 8 -

De eerste fase was de strijd tegen de communisten, in de tweede fase was het de beurt van de Sukarnoïsten en in de derde fase werden de corrupteurs aangepakt. De communisten en de Sukarnoïsten werden jaren geleden reeds geëlimineerd - en wie daar nog belangstelling voor heeft zou de rapporten daarover nogeens kunnen naslaan -, aan de corrupteurs werd in feite pas serieus begonnen met de actie OPSTIB. Tjokropranolo voorspelde toen dat de strijd tegen de corrupteurs lang zou duren, vooral de grote waren moeilijke gevallen. De te volgens taktiek was er een van overplaatsingen, langzame isolatie, het doorknippen van banden en pas wanneer de corrupteur alleen stond zou hij worden aangepakt. In het geval van Haji Thahir waren zelfs de levensbanden al vele jaren doorgeknipt.

KORTE BERICHTEN

a. De Minister van Defensie

Minister van Defensie, Generaal Jusuf, blijft in het nieuws en een voorbeeld voor modern leiderschap. Een gevolg hiervan is dat vele Ministers het voorbeeld van Generaal Jusuf volgen en werkbezoeken brengen aan de vele provincies en eilanden, zelfs de meest afgelegen, van de Indonesische archipel.

Een van de laatste maatregelen van de Minister was het terugroepen van jonge officieren die als adjudanten of als secretarissen toegevoegd waren aan Ministers, Secretarissen-Generaal en andere hoge regeringsfunctionarissen. Deze jonge officieren, vaak nog maar pas afgeleverd door de militaire academies, werden onverwijld ingedeeld bij de troepen te velde. De uitspraak van de Minister dat de krijgsmacht boven de politieke partijen staat en zich terug dient te trekken uit de commercie werd nader toegelicht. Dit betekent niet het opgeven van de zogenaamde "dual function" of "terug naar de kazernes". De "dual function" wordt aangepast aan de situatie en aan condities en zal "kwalitatief" en "selectief" worden uitgevoerd zeide zijn tweede man, Admiraal Sudomo. In feite betekent dit dat de plaatsing van militairen in burgerfuncties alleen kan geschieden naar aanleiding van verzoeken van de centrale of regionale overheid, waarbij wordt aangetekend dat de tijd is aangebroken dat de noodzaak hiervoor voor minder functies dan voorheen wordt gevoeld.

De Minister kondigde ook een reorganisatie van zijn Ministerie aan.

- 9 -

b. De Indonesische marine

In 1980 is de materiële situatie bij de Indonesische marine als volgt: 22 schepen worden 100% in dienst en varende gehouden, 36 schepen worden z.g. "gaande" gehouden d.w.z. een kleine skeleton bemanning houdt de schepen in bedrijf en 38 schepen worden afgevoerd. De reden voor deze ingrijpende maatregel is dat de marine zoveel mogelijk fondsen voor de goede schepen wil gebruiken en geen "goed geld" aan "kwade schepen" wil uitgeven.

In 1981 zullen de 36 z.g. "gaande gehouden" schepen worden afgevoerd.

In de afgelopen verslagperiode arriveerden de twee laatste in Zuid-Korea gebouwde patrouilleboten in Surabaya. Het waren de KRI Badik en de KRI Keris.

c. Oost-Timor

Zowel leden van het Amerikaanse parlement als militaire attaché's van de vijf ASEAN-landen, Australië en Nieuw-Zeeland die Oost-Timor bezochten, brachten gunstige rapporten uit en meldden geen onrust. De situatie in Oost-Timor werd beter gevonden dan tevoren gedacht. De Amerikaanse parlementsleden in het bijzonder spraken met waardering over de Indonesische inspanningen om de problemen het hoofd te bieden waarbij veel steun werd gegeven door zowel het Internationale als het Indonesische Rode Kruis.

d. Politieke gevangenen

Door de Kopkantib werd medegedeeld dat nog 23 A-categorie politieke gevangenen op berechting wachtten, hieraan werd echter toegevoegd dat sommigen hiervan mogelijk alsnog zullen worden vrijgelaten, terwijl zij die worden veroordeeld gezien het lange voorarrest mogelijk ook meteen in vrijheid zullen worden gesteld.

Bijzondere remise werd verleend op de straffen van reeds 311 veroordeelde politieke gevangenen. 118 van hen verkregen kwijtschelding van de straf, terwijl van 20 veroordeelden het levenslang werd veranderd in 28 jaar gevangenisstraf.

- 10 -

e. De doodstraf

In Indonesië is een discussie ontstaan over het wel of niet van de doodstraf. Eraan herinnerd dat onder meer de voormalige Sukarno Minister van Buitenlandse Zaken Subandrio en de toenmalige chef luchtmacht staf Omar Dhani ter dood werden veroordeeld.

Vooraf Vice-President Adam Malik verklaarde zich tegen de doodstraf. Procureur-generaal Ali Said en Kopkamtib commandeur Admiraal Sudomo en Minister van Godsdiensdienst Alamsyah, die de Koran erbij haalde, zijn voor.

Volgens de voorzitter van het parlement, lt. generaal Daryatmo zullen de eerdergenoemde Subandrio en Omar Dhani niet meer ter dood worden gebracht. Er zou sprake zijn van een in de toekomst te verlenen gratie door de President. Beide heren worden overigens zeer goed behandeld, hetgeen onder meer tegenover mij werd bevestigd door een medegevangene die eind vorig jaar werd vrijgelaten (RM Rachmat Kusumobroto).

f. Garuda-staking

Een reeds lang broeiende onrust onder het personeel van de nationale luchtvaartmaatschappij Garuda leidde uiteindelijk tot een voor Indonesië zeer ongebruikelijke staking. Reden was - alhoewel de zogenaamde "take home pay" voldoende is, maar nog bij lange niet vergelijkbaar met wat aan buitenlanders wordt betaald - onder meer de zeer lage zogenaamde "basic pay" die bepalend was bij uitkeringen ingeval van langdurige ziekte of bij overlijden voor het pensioen. Kon de "take home pay" voor een piloot ongeveer 250.000,— rupiah's per maand bedragen (+ f800,—), zijn "basic pay" was bijvoorbeeld nog geen 10.000,— rupiah's (f 35,—) per maand.

Admiraal Sudomo, die al eerder enkele malen bemiddelde, stelde na het uitbreken van de staking een ultimatum voor de hervatting van het werk, hetwelk succes had. Gedurende de kleine week waarin het interinsulair luchtverkeer lam lag, werd in een gedeelte van de behoefte voorzien door een door de luchtmacht en een andere luchtvaartmaatschappij georganiseerde "luchtbrug".

Mede als gevolg van de vele bezoeken die vertegenwoordigers van het Garuda-personeel aan het parlement brachten wordt thans naarstig in overleg met de Garuda-leiding naar een bevredigende oplossing gezocht.

g. De Nederlandse korvetten

De acties en processen tegen levering van de in Nederland gebouwde korvetten aan de Indonesische marine kreeg de nodige publiciteit hier te lande. Minister van Defensie, Generaal Jusuf, besprak deze aangelegenheid tijdens een periodieke bespreking met zijn voornaamste bevelhebbers en verklaarde na afloop van de conferentie dat de "heibel" over de korvetten in Nederland een Nederlandse aangelegenheid was en dat hij verwachtte dat de korvetten volgens het contract op de daarin genoemde juiste tijden zullen worden afgeleverd. Dezerzijds werd bij voorkomende gelegenheden steeds benadrukt dat het hier politieke acties betreft van een drietal onbetkenende en onwetende communistische, pacifistische en radicale oppositiegroeperingen.

h. De nieuwe Indonesische Ambassadeur Den Haag

Op een ongebruikelijk snelle wijze heeft de Indonesische regering de benoeming bekend gemaakt van lt.generaal b.d. Achmad Kosasih tot Ambassadeur in Den Haag als opvolger van generaal-majoor Sumpono Bayuaji. Nadat het Ministerie van Defensie de generaal had voorgedragen bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken, heeft de President er zijn goedkeuring aan gegeven.

Lt.generaal Kosasih is een zeer sympathieke en rustige militair zonder speciale politieke bindingen en in tegenstelling met Sumpono Bayuaji's benoeming destijds zijn er geen kritische geluiden omtrent zijn benoeming te horen.

De generaal is een Sundanees, belijdt de islamitische godsdienst, wordt 26 april a.s. 56 jaar, is gehuwd en heeft vijf kinderen; spreekt zeer goed Nederlands en Engels, is zeer sportief (enkele malen schermkampioen van Indonesië en momenteel een "single handicap golfer") en actief in het verenigingsleven van sportorganisaties en heeft onder meer contacten in de Nederlandse schermwereld.

Zijn militaire carrière loopt van 1942-1974, met een korte onderbreking van 1964-1968 als Ambassadeur in Australië. Na deelneming aan de Indonesische vrijheidsstrijd met de Siliwangi divisie in West-Java gedurende welke periode hij de rangen van kapitein, majoor en lt.kolonel bekleedde, diende de generaal in diverse staf en commanderende functies in Celebes, Sumatra en West-Java. Na zijn terugkeer uit Australië was hij van 1969-1970 inspecteur-generaal van het leger en van 1970-1974 gouverneur van het nationaal defensie instituut, een functie die de lt.generaal Sutopo Yuwono (voormalig Ambassadeur in Den Haag) thans bekleedt. Van 1974 tot heden was de generaal president-commissaris van P.T. Krakatau Steel.

MINUUT

Post:

Redakteur:

Ter visie vóóraf aan:

Rubricering:

Informatiekopie aan:

CONFIDENTIEELNo. 521C/851

Jakarta, 21 maart 1980

(Datum)

Onderwerp: aanbieding rapport
Militair Attaché.

Aanvullingen/Wijzigingen

Ik heb de eer U hiernaevens ter kennisgeving aan te bieden afschrift van een rapport, hetwelk de aan deze post verbonden Militair Attaché uitbracht aan de Minister van Defensie d.t.v. de Chef Defensie Staf en de Staf Chefs van de drie Nederlandse Krijgsmachtdelen over de periode 1 januari - 29 februari 1980.

De Tijdelijk Zaakgelastigde,

Mr. G.N. Westerouen van Meesteren

De Minister van Buitenlandse Zaken
te de GRAVENHAGE

z.o.z.

Paraaf typiste

Mede afdoening van agenda no.:

Rappel:

MINUUT

Post:

Redakteur:

Ter visie vóóraf aan:

Rubricering:

Informatiekopie aan:

CONFIDENTIEELLML/77/80
No.

(Datum) Jakarta, 20 maart 1980

Aanvullingen/Wijzigingen

Hierbij moge ik Uwer Exoellentie mijn rapport
nr. 80/1 over de periode 1 januari - 29 februari 1980
aanbieden.

J. LINZEL
De Kolonel der Infanterie,
Landmacht-, tvs Marine-,
tvs Luchtmacht Attaché

AAN: Z.E. de Minister van Defensie
d.t.v. Chef Defensie Staf 3 x
Z.E. de Chef Landmacht Staf 1 x
Z.E. de Chef Marine Staf 1 x
Z.E. de Chef Luchtmacht Staf 1 x
i.s.a. Z.E. de Minister van
Buitenlandse Zaken 1 x

z.o.z.

Paraaf typiste

Mede afdoening van agenda no.:

Rappel: